

Prekenverkstedet

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

22. søndag i treenighetstiden – 21. oktober 2018

Prekentekest: Ordspr 6,20-23 a)

Lesetekst I: Joh 12,35-36

Lesetekst II: Fil 2,1-4

Lysets barn

«Få antikke folkeslag har som det jødiske folk klart å bevare sitt kollektive minne og holde levende historiene om sine lyse og mørke stunder. Hemmeligheten bak denne evnen, er budet som israelitene fikk umiddelbart etter at de var blitt et folk ved utgangen fra Egypt: Og du skal fortelle dine barn.» (5 Mos 4,9)

Det er rabbiner Michael Melchior som uttrykker seg slik på Det mosaiske trossamfunns hjemmeside om overleveringens nødvendighet og viktighet. Han fortsetter: «Vi fikk innført undervisningsplikt for alle barn tusener av år før det ble alminnelig akseptert. Lærehuset ble viktigere enn bedehuset. Så viktig anser man dette for å være, at selv når Messias kommer vil dette ikke være god nok årsak til at man bør avbryte en undervisningstime.»

v.20. Overleveringen

Teksten understreker for det første nødvendigheten av overlevering. Troen overlever bare en generasjon hvis den ikke formidles videre. Sentralt i denne formidlingsprosessen står far og mor, som de nærmeste lærere, forbilder og formidlere. Samtidig som Bibelen og det jødiske folk i stor grad tenker kollektivt om trosfellesskap og formidling, kan dette likevel ikke erstatte mors og fars rolle og kjernefamiliens funksjon.

Profeten Joel innleder sin bok nettopp med dette viktige perspektivet: «Hør dette, dere eldste, og lytt, alle som bor i landet! Har slikt hendt før i deres dager eller i deres fedres dager? Dette skal dere fortelle til barna deres og de til barna sine og deres barn til etterslekten». (Joel 1,2-3)

For det andre understrekes det *hva* som skal overleveres: Budene og læren. Det handler altså både om Guds vilje for oss, slik dette er uttrykt i de enkelte bud (mitzvot), men også om hele Guds plan og vilje – eller lære (torah) - slik han har åpenbart det for oss. Salomo bruker både en negasjon og en bekreftelse for å understreke dette. Budene og læren må ikke forkastes. De må tvert imot beholdes og overholdes. Salomo har sannelig relevans også for vår tid!

v.21-22. Den jødiske trospraksis

Disse versene henviser direkte til det som ofte er omtalt som «den jødiske trosbekjennelse» i 5 Mos 6,4-9. Ordet om den ene Gud som er verdig all vår kjærlighet og hengivelse har gitt oss leveregler og instruksjoner om hvordan vi skal forholde oss både til ham og hverandre. Det er disse ordene og budene vi skal ta vare på i vårt hjerte, gjenta for våre barn, tale om overalt og til alle tider, binde på hånden som et merke og skrive som en huskelapp på vår panne, ja, selv på dørstolpen som en påminnelse både for oss selv og andre.

I den jødiske tradisjon er dette konkret symbolisert og uttrykt gjennom mesusahan på dørkarmene og lærreimene (tefilin) som jødiske menn binder på seg ved bønnetidene. Når jødiske menn slik binder reimer og bønnekapsler med Skriftord på pannen og på venstre arm, i høyde med hjertet, er

det nettopp med henvisning til dette overordnede budet. Fire ganger i Moseloven gis det slike instruksjoner: 2 Mos 13,9 og 13,16, samt 5 Mos 6,8 og 11,18. Ifølge en rabbinisk forklaring, er bønnekapselen på hodet symbolsk for vår intellektuelle lojalitet mot Herren og hans ord, mens håndens og armens bønnereim minner oss om å elske og tjene Gud med all vår makt og styrke.

Kanskje er det denne tradisjon og tanke Paulus henviser til når han i andre brevet til menigheten i Korint taler om de åndelige våpen Gud har gitt oss, og som kan rive ned enhver tankebygning, stort og stolt, når vi tar vår tanke til fange under lydigheten mot Kristus. (2 Kor 10,4-5).

v. 23 a) Vandre i lyset

Budet og læren er ikke teori. Det er daglig bruksanvisning og veikart. En lykt og et lys på vår vei. Assosiasjonen går umiddelbart til Bibelens lengste læresalme, Salme 119, som nettopp handler om Guds Ord, og vårt forhold til det. Her heter det blant annet at den unge kan holde sin sti ren ved å holde seg til Guds ord (v. 6), og at det å bevare Guds Ord i hjertet hindrer oss fra å synde (v.11). Salmisten konkluderer med å bekjenne at Guds Ord er en lykt for hans fot og et lys på hans sti (v. 105).

Samtidig er det en erkjennelse at han ofte går seg vill. Viktigere enn selv å finne veien, er det derfor at Gud selv leter etter ham, en bortkommen sau, og finner ham (v. 176).

Dialektikken mellom lys og mørke, natt og dag, er en velkjent bibelsk-jødisk tanke. Evangelisten Johannes er i særlig grad den blant evangelistene som lever i denne virkeligheten, slik vi blant annet møter det gjennom Jesu avskjedstale i dagens evangelietekst. Her brukes det vakre uttrykket om å vandre i lyset. Det er som om vi lever og beveger oss i en lysglans som overstråler alt. For lyset er nemlig dypest sett nærværet av Guds herlighet. Når Jesus under Løvhyttefesten står midt på tempelplassen, roper Han ut at han er verdens lys (Joh. 8,12). Den som følger ham, skal ikke vandre i mørket, men eie livets lys.

Johannes kaller de lysinntatte for «Lysets barn», i motsetning til dem som lever i mørket. Lysets barn er ikke bare noe vi er, men også noe vi skal bli. Derfor må vi stadig kjempe mot mørket. Å leve i lyset, er derfor både å bli belyst for å bli avslørt, og for å bli opplyst så vi kan kjenne den gode vei, og gå den. Når Paulus bruker begrepet «Lysets barn» (Efes 5,8 og 1Tess 5,5) er det nettopp for understreke hvilket liv vi er kalt til å leve.

Rolf G. Heitmann

Generalsekretær, Den Norske Israelsmisjon

rolf@israelsmisjonen.no